

СУТЬ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ ТА ПРОЦЕДУРА ЙОГО ПРОВЕДЕННЯ

Доценко Л.К., магістрант

Науковий керівник – канд. екон. наук., доц. **Т.В. Мединська**

Львівський торговельно-економічний університет

У сучасних умовах обмеженості фінансових можливостей країни та необхідності інституціоналізації нових економічних взаємовідносин держави в особі податкових органів і господарюючих суб'єктів зростає роль податкового контролю як важливого елемента процесу реформування системи адміністрування податків в Україні [1, с. 5]. Податковий контроль можна розглядати у двох аспектах: як функцію чи елемент державного управління та як особливу діяльність щодо виконання податкового законодавства України. Обидва аспекти є важливими складовими податкового контролю, між якими існує тісний взаємозв'язок.

Податковий контроль – система заходів, що вживаються контролюючими органами з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи [2].

Податковий контроль в Україні здійснюється Контролюючими органами Державної фіскальної служби (далі – ДФС), які реалізують державну податкову, державну митну політику, державну політику з адміністрування єдиного внеску, державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового та митного законодавства, законодавства з питань сплати єдиного внеску та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючий орган, його територіальні органи.

Податковий контроль здійснюється шляхом [3]:

- 1) ведення обліку платників податків;
- 2) інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності контролюючих органів;
- 3) перевірок та звірок відповідно до вимог Податкового кодексу України (далі – ПКУ), а також перевірок щодо дотримання законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, у порядку, встановленому законами України, що регулюють відповідну сферу правовідносин;

4) моніторингу контрольованих операцій та опитування посадових, уповноважених осіб та/або працівників платника податків відповідно ПКУ.

Усі перераховані вище контрольні дії активно застосовуються на практиці, однак ефективність їхнього використання ще не досягла оптимального рівня. Вимагають удосконалювання як організація і методи контролю, так і законодавча база.

Одним із способів здійснення податкового контролю є податкові перевірки. Саме вони є найефективнішим способом здійснення податкового контролю. Податкові перевірки забезпечують безпосередній контроль за повнотою і правильністю обчислення податків і зборів [4, с. 205].

Останнім часом уряд декларує, що ми маємо з каральної функції ДФС переходити до сервісної і зробити його не каральним, а інтелектуальним органом влади. Тобто сервісна функція ДФС – це повноцінне функціонування електронного кабінету платника податків, де можна отримати всі послуги, не виходячи зі свого робочого місця. Також унеможливають будь-яку корупційну складову і електронні перевірки платника податків.

Так, за даними ДФС збільшення кількості перевірок платників з 4,8 тис. у 2016 році до 5,5 тис. у 2017 р. [3]. Ця частка становить лише 0,5% від загальної кількості платників. Насамперед, зростання кількості планових перевірок обумовлено обраним курсом ДФС на збільшення рівня «плановості контролю». Тобто, акцент зміщений на збільшення кількості саме планових перевірок з одночасним скороченням позапланових. Планова документальна перевірка має удвічі більші терміни її проведення, що дозволяє більш ретельно, комплексно досліджувати визначені питання. Список компаній для перевірок є публічним, сформованим на основі критеріїв ризику від провадження ними господарської діяльності.

Отже, інститут податкового контролю являє собою складовий елемент загальної структури контролюючих органів держави і разом з тим виступає як найважливіша ланка фінансового механізму в цілому. Суб'єктом податкового контролю є юридична чи фізична особа, поведінка якої регулюється нормами податкового законодавства, тобто платники податків, зборів, інших обов'язкових платежів до бюджетів і державних цільових фондів.

В цілому, ефективність податкового контролю багато в чому залежить від методичної якості податкових законів. Чим складніше, заплутаніше, суперечливіше буде податкове законодавство, тим важче здійснювати податковий контроль. У цьому плані прийняття законів

прямої дії повинне сприяти підвищенню ефективності податкового контролю.

Інформаційні джерела:

1. Мельник М. І. Податковий контроль в Україні: проблеми та пріоритети підвищення ефективності : монографія / М.І. Мельник, І.В. Лещух. – Львів : ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України», 2015. – 330 с.

2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

3. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua>.

4. Мединська Т. В. Податкова перевірка як один із способів здійснення податкового контролю / Т. В. Мединська // Збірник наукових праць ДЕГУТ – К. : ДЕГУТ, 2014. – Вип. 28. – С. 202-209. – Серія «Економіка і управління».